

# Das Latweefchu lauschu draugs.

1833. 15. Septbr.



37<sup>ta</sup> lappa.

## Zaunas sinnas.

Zai paschâ laifâ, kad preeksch tscherrahm neddelahm schinni pasaules mallâ wiffas uppes pahrplohde, breefnigas wehtras us juhtras pee Entenderu, Ollenderu un Sprantschu semmes irr plohsijuschees. Wairak ne kâ 50 fuggi woi pawiffam tikke sadausiti un gahje dibbenâ woi usgahje feklâ woi kalnu affôs raggôs. Ziffai 19tâ un 20tâ August pee Sprantschu semmes 18 fuggi druppu druppôs tikke fatreekti. Juhtrasbrauzeji stahsta, ka juhra isfkattotees itt kâ apsehta ar fuggu druppeem. Lauschu gan labbu teesu isglahbe, bet tatschu brihnum' leels pulks nostihke. Zif us weenu paschu fuggi, kas Entendereem peederreja un pee Sprantschu semmes gahje pohstâ, 133 zilweki bija, no kurreem trihs matrohsi ween tikke isglahbti. Tee zitti wiffi wilnôs sawu nahwi atradde. Me tahk no Bullonges pilssehtas juhra mette 65 no scheem mirroneem pee mallu. Pilssehtneeki ar schehligu prahtu gahdaja, ka winnus wiffus weenâ deenâ warreja glabbahk sawâ kapsehtâ, un lihds diwi tuhksstohsch' laudis winneem to pehdigu gohdu dewe. Wiffus 65 sahrfus likke weenu ohtram klahk divâs garrâs bedrês; un kursch zilweks to redseja, tam firds gribbeja lushk. — Ohtrâ deenâ atkal 5 lihki turpatt nahje pee mallu un arri schôhs tee trihs matrohsi atsinne par saweem beedreem. — Kaut jel tannî mallâ jau scho ruddeni tahdas glahbjamas laiwâs buhtu bijuschas gattawas, pahk kurreahm meh's sawâ treschâ lapinâ effam stahstijuschî! — Zaggad teesa tur gan steidsahs, tahdu likt fataisihk; bet zif dands zilwekus jau buhtu glahbuschi, ja us to agraki buhtu dohmajuschî?

No Pehterburges. Jau fenn arri tur tâpatt, kâ pee mums Widsemê, daschi lungi ar Reisera sinnu sabei drojahs, kur spehdami par jo labbaku semmes kohpschannu gahdahk un turklahk arri zif warredami isdohmahk, kas semneeku



Kahretai par labbu buhtu. Schee Pehterburges fungi, taggad no dakteru teefahm tahs sinnas fadabbujufchi, jif zilweki pehrnâ gaddâ pa wiffu Kreewu semmi effoht nomirrufchi un kurrâ wezzumâ tee bijufchi, gauschi brihnojahs, ka arri scho reis' tif warren' leels pulks behrnu effoht aigahjis. Tâ pa to leelu Maskawu, fur pehrn tif 4594 behrni bija peedsimmufchi, tatschu arri 1452 behrni nomirre, un no scheem bija 1081 tif pirmâ, 213 ohtrâ, 104 treschâ un 54 zettortâ gaddâ. Un tâpatt drihs wiffâs puffês un semmês nahwe tif breefmigi tohs behrnus, wiffwairak tohs jaunakus aistrauj, ka retti pufte usaug. — Woi wiini tad tif wahji jau nahf pasaulê, ka tif agri atkal nomirft? Nè; jo ta jau no wezzwezzeem laikeem un pa wiffu pasauli irr sinnama leeta, ka muhsu behrni drihs wiffi nahf wesseli no Deewa rohlahm. — Woi laikam ar sihdalu eesihsch flimibas un nahwi? Arri tas ne warr buht; jo faut gan wiffwairak sihdami nomirft, tatschu pah'r sihdalu wesseligaka barriba behrnineem ne warr buht. Zee-scham! sihdalam naw pascham wainas, ka tif pasaul' dauds zilweki wezzumu ne panahf un pirmôs gaddôs jau nomirft. — Laikam schi ta waina buhs, ka mah-tes un emmes woi paschas naw wesselas, woi behrninus ne pareisi ne farga un ne apfohpj. — Ta Pehterburges beedriba tapehz labbpraht gribb, lai dauds gudri un mahziti fungi usnemmahs gruntigi ismekleht un ar skaidreem raksteem parahdih't, zaur fo tif dauds zilweku preeksch laika nomirft, un kâ warroht wiffwai-raf semneekem palihdseht un eemahziht, kâ teem sawi behrni us preekschu wehl labbaki effoht ja=farga un ja=fohpj. Un wiina tadeht irr fohlhijusi, 2000 rubtus papihra naudas un weenu selta gabbolu, kas 600 rubtus wehrtê, tam zilwekam dahwinah't, kas lihds 1mai Merz no schâ gaddâ wiffgruntigaki to buhs ismek-lejis un to wifflabbakaku grahmatu pah'r to woi kreewiski, woi spranziski, woi wahziski buhs farakstijis un us tahdu sawadu wihs'i aissehgeletu us Pehterburgi buhs fuh'tijis, kahda jau pee tahdahm grahmatahm eerasta.

No Wid semmes. Muhfu augsta waldischanas teefa ne fenn irr fluddi-najusi, jif wilki pehrnâ gaddâ pa wiffu Widssemmi effoht noschauti woi nokauti. Bija 226 wezzi un 353 jauni; pawiffam 579 gabbali. (Lassitajs lai skattahs muhsu 16tâ lappinâ.)

Pagahjuschâ neddetâ weens leelsfungs mums mahzija, kâ warroht sirgus fargah't no wilkeem. Wiasch teize: "Memim' stohpu degguta un 5 woi 6 loh'tes bissfahlu, fajauz' abbus labbi un ar scho salwi aptraipi sirgam faklu lihds pat



fruchtig un ziffas, tad tew, paschâ seemâ sawu zellu brauzohet, ne waijaga wifs no wilkeem bailotees; jo schi mahziba jau ilgi irr isprohweta.“

Arri no schi pascha kunga meh's dabbujam sinnaht, là warroht lohpus fargahet, ka teem neds dunduzi neds spahres tif breefmigi ne mettahs wirsü un sawus pautinus teem ne dehj muggurâ, zaur ko ween daschi lohpinu pa seemu tâ noleest un winnu ahda paleef zaura. — Waijaga tew brihscham rohau taukus lohpu mugguram eetriht un ar to jau preeksch spahru laika eefahet; tad spahres sawus lohpus ne aistifs, jo tahda finarscha winneem ihsti ihdahs.

Deews sinn, no kurrenes tee laudis Pehterburgâ to dabbuja sinnaht, ko taggad fahet daudsinnaht, ka jau wiffa willa, kas scho gaddu Widsemme tif irr no zirpta, us zittahm semmehm effohet pahrdoheta, un ka kohpmanni pah'r paschu to, ko të wehl nahkamâ gaddâ nozirps, jau eepreekschu effohet falihguschu.

No Dhdesffas-pilsfeh'tas Kreewu semmê pee melnas juh'ras. Wissapfahret scho pilsfeh'tu lauki stahw itt flitti. Za filta seema bes sneega un ta brihnum' faufa waffara, kas tannî mallâ bija, sehju tâ pohstijusi, ka semneeki ne zerr tif atdabbuht, zil isfeh'juschi. Zihrajs bads jau no lohpu ehdama un no zittas labbibas. Kohpmanneem drihs buhschoht no Turku semmes ausas un meeschus likt atwest; jo ausas jau makfa 11 lihds 12 rubtus kappara naud. par tschetwertî \*) un meeschi, ko retti warr dabbuht pirkt, 15 lihds 18 rubt. Par tschetwertî rudsu-miltu ja-makfa 18 lihds 20 rubli, pah'r eh'rfeem 35—36 rubli, par grißku-putraimeem 30 lihds 32 rubt. Par pohdu seena ja-makfa 40 lihds 50 kapeikus kapp. n.

Lab's padohms, là daschu grassî warroht nopelniht.

2.

Zè irr ta jauna un ittin labba mahziba, ko tas gohdigs Widsemneeks Andrejs Bluhm no Jggaunu mahjas Ehrgles walsti irr isdohmajis un jau pa dauds gaddeem isprohweis: là reekstus warr glabbahet us seemu un lihds waffarai, tâ, ka kohdoli tad tikpat pilnigi un prifchi un wehl smeßligaki buhs, ne là tad, kad winnus patlabban no lasdahm nonehme. — Memm' ruddenî no lasdahm gluschu isbreeduschus un ittin gattawus reekstus, kas jau pa puffi bruhni leekahs, un winnus no tschaumalahm isgaldojis, isber' winnus pa plahni, lai pah'wehni labbi apschuht, tomehr ne pah'rleeku, ka kohdoli ne sawihst un sakalst, bet tif ka tschaula leekahs labbi faufa. Kad tew nu reekstu papilnam rohtâ,

\*) Weens tschetwertis irr tikpatt là 3 puh'rus.



tad rohzi eefsch semmes, labbi faufâ weetâ, kur uhdens ne warr tift klast, ap-  
 paku dohbi 2—3 pehdas dsilku, zif tawam krahjumam ruhmes waijaga. Isoh-  
 dere scho dohbi ar beeseem un labbi gluddeneem behrsu tahseem, tâ, kâ tabaka-  
 dohse teef isohderehta ar fwinnu. Eefsch tahdas, pa fahneem un pa dibbenu  
 gruntigi isohderehtas dohbes eeberrî sawus reekstus un aplahj' winnus arri tik-  
 fuschî ar divi-woi trihsfahrîgîgî tahsa wahku. Tâ tew ja-darra, lai kad arri  
 leetus laikâ lassifchana gaddijahs, flapjums ne welkajs dsikumâ un kohdolus  
 maita, un ka reeksti, eefsch semmes sabehrti kohpâ, ne warr pelleht. Pehdigi  
 aisberri' ar semmehm to zaurumu. — Ja tu to dohbi kahdâ pellawu schkuhni,  
 tahdâ weetâ, kur flapjums ne dasittahs, warri rakt un pehz-laikâ wehl pellawas  
 usbehrt, tad gan buhs jo labbaki. Bet fewischki fargees, sawus reekstus glab-  
 bahî filtâ, kurrinajamâ ehkâ, jo tur winni fahî dihgt un tad winni pawiffam  
 wairs naw tik smeekigi. Apluhko brîhscham sawu dohbi, jo pelles winnu lab-  
 praht apmekle. Un kad tu sawus reekstus pa seemu us pilsfehrtu weddi, tad  
 paglabba winnus wesumâ eefsch salmeem tikpatt labbi, kâ tu kartuppelus wesu-  
 mâ no faltuma farga. — Isfalluschus, iskaltuschus un isdihguschus reekstus  
 Rihgâ gan warr dabbuht pirkt par mahrfu stohpâ, bet par tahdeem reeksteem,  
 kahdi tew wesumâ buhs, bes leelas dingeschanas un tirgofchanas dabbusi divi  
 woi trihs mahrfas stohpâ un tâ tawa darba alga un baggata atlihdsinafchana  
 tew nahfs rohâ.

Sinna, zif naudas 12. Septbr.-mehn. deenâ 1833 eefsch Rihges maksaja  
 par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. naudâ.		Par	Maksaja:	Sudr. naudâ.	
		Rb.	K.			Rb.	K.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1	45	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	5	—
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	—	—	tabaka	—	60
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	80	—	kweesta	2	20
—	ausu	—	60	—	dselses	—	65
—	strau	1	35	—	linnu, frohna	2	—
—	rupju rudsu = miltu	1	30	—	brakka	1	80
—	bihdeletu rudsu = miltu	1	60	—	kannepu	1	—
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2	20	—	schlibtu appinu	2	—
—	meeschu = putraimu	1	50	—	neshlibtu jeb prezzes appinu	1	20
—	eefala	1	10	—	muzzu filku, eglu muzzâ	5	75
—	linnu = sehklas	3	50	—	lasdu muzzâ	6	—
—	kannepu = sehklas	1	—	—	smalkas fahls	4	—
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	rupjas baltas fahls	4	50
barrotu	wehrschu galku, pa pohdu	1	—	—	wahti brandwihna, pussdegga	9	50
				—	divdegga	10	50

Weenu sudraba rubli warreja dabbuht par 362½ kapeikeem warra naudas.

Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napierky.